



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Opinio Durandi. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

*Gloss. Gaf-
siod.
Hugo de
Viti.*

*Alexand.
4.*

*Durandi
Triplex
Theologia
acceptio.*

*Prima pars
opinionis
Durandi de
Theologia
primo modo*

Prior ratio.

5.

2. ad Tim. 3.

*Posterior
ratio.*

Permultæ solent in hac questione referri sententiæ primo aspectu non parum diuersæ; quarum aliquæ ad questionem propositam non pertinent, neque inter se, neque alijs vere contrariæ sunt. Prima est Glossæ Cassiodori initio Psalmorum, & Hugonis de S. Victore in Prol. lib. de Sacramentis c. 2. qui dicunt materiam diuinarum Scripturarum, esse opera restaurationis humanæ, nempe incarnationem, & sacramenta ipsius, siue quæ præcesserunt, siue quæ postea secuta sunt. Secunda est Alexandri, qui i. p. q. 1. memb. 3. asserit, materiam sacræ Scripturæ assignari posse, & secundum essentiam, & sic dicit esse Deum; & secundum operationem, & sic dicit, esse opus restaurationis; sicut asseruit Hugo; & secundum virtutem, & sic ait esse ipsum Christum, ac proinde totam materiam Theologiæ esse substantiam diuinam cognoscendam per Christum in opere reparationis. Hæ tamen sententiæ ad præsentem questionem non spectant, nec sibi, aut alijs, quas referemus, aduersantur. Hi enim Doctores non de subiecto, sed de obiecto videntur locuti. Nunc autem controversia solum est de subiecto, modo superius declarato, de quo varie adhuc sunt sententiæ Scholasticorum.

Prima sit Durandi, qui in q. 5. Prol. sicut etiam in prima trifariam accipit Theologiam. Primo pro habitu, quo assentimur ijs, quæ in sacra Scriptura traduntur: & hoc modo idem esse putat Theologiam, & fidem. Secundo pro habitu, quo fides nostra, & quæ in Scriptura tradita sunt, defenduntur, & explicantur. Tertio, pro habitu, qui deducit conclusiones Theologicas ex principijs. De subiecto igitur tria docet: primum est, subiectum Theologiæ primo modo usurpatæ esse actum meritorium: sic docet quæst. 5. num. 9. idem asserit nu. 21. de Theologia tertio modo accepta, de qua modo est peculiaris controuersia.

Probat verò duabus rationibus: prior est huiusmodi; illud est subiectum in aliqua disciplina, cuius cognitio est proximus finis illius discipline; cognitio enim subiecti secundum se, & secundum ea, quæ ei tribuntur, ut proximus finis, in qua quæ facultate queritur: nam quamuis in scientia speculatiua finis proximus, & simpliciter ultimus sit perfecta cognitio subiecti, quæ ad nihil aliud ordinatur; in scientia autem practica, cognitio subiecti non sit finis ultimus, quia tendit ad opus; est tamen finis proximus: sed finis proximus sacræ Scripturæ, quæ est Theologia primo modo, est cognitio actus meritorij, vel eius qui habet ordinem ad beatitudinem: ergo ille est subiectum Theologiæ primo modo: proximum autem finem sacræ Scripturæ esse cognitionem actus meritorij, probat Durand. ex illo 2. ad Timoth. 3. *Omnia doctrina diuinitus inspirata est utilis ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus.* Esse igitur hominem instructum in iustitia, & pietate, proximus finis est huius Scripturæ.

Posterior ratio. Illud est subiectum alicuius facultatis, quod in ea præcipue consideratur, ceteraque omnia ipsum respiciunt, & quodammodo ei

attribuuntur; ut ex secunda notatione colligitur: huiusmodi est in Theologia actus meritorius: quæcunque enim traduntur à principio Genesis, vsq; ad finem Apocalypsis, respiciunt actum meritorium, & ei quodammodo conueniunt, quia vel sunt præcepta, aut consilia bene viuendi, vel exempla ad hoc ipsum ordinata, vel denique pœnæ, & pœmiæ, quæ bene aut male operantibus Scriptura proponit: imo verò ea, quæ de Deo in se, & de Deo incarnato scripta sunt, & credenda traduntur, ad ipsum etiam actum meritorium ordinem habent: sicut dicitur Ioan. 20. *Hæc autem scripta sunt, ut credatis, quia Iesus est filius Dei, & ut credentes, vitam habeatis in nomine eius.* quædam etiam proponuntur, ut regula operis meritorij. Deniq; idem confirmat Durandus multis Scripturæ testimonijs, quibus Scriptura sacra dicitur scientia salutis; subiectum igitur Theologiæ primo modo acceptæ est actus meritorius.

De Theologia vero tertio modo, quatenus deducit conclusiones, idem docet: probat autem, quia vel ex articulis fidei deducitur aliquid speculatiuum, vel aliquid practicum: si aliquid speculatiuum, idem est subiectum talis habitus deducendis conclusionibus ex articulis, & habitus fidei circa ipsos articulos, ex quibus illud colligitur. Subiectum enim conclusionis in demonstratione, aut in syllogismo directè concludente, est subiectum minoris propositionis: sed minor propositio demonstrationis Theologiæ semper est articulus fidei: in ipsa igitur conclusione idem erit subiectum, atque in articulo fidei; ac proinde idem erit subiectum Theologiæ primo, atque tertio modo usurpatæ: minorem autem propositionem in demonstratione Theologica esse articulum fidei, ostendit Dur. exemplo huius demonstrationis. Vbi est vnitas essetia in tribus suppositis realiter distinctis, non potest esse distinctio per absolute: sed in Deo est vnitas essentia in tribus personis: ergo in Deo non est distinctio per absolute.

Secundo docet Durandus, subiectum Theologiæ secundo modo, quæ est ad explicanda, & defendenda mysteria fidei, esse Deum. Ita asserit num. 13. probat autem, quia Theologia quæ declarat, & defendit mysteria nostræ religionis, præcipue versatur circa articulos de Deo secundum se, & de Deo incarnato: quanquam enim Scriptura, & fides nostra non modo tradat, quæ ad Deum secundum se, aut ad Deum incarnatum spectant, sed etiam quæ nostram iustificationem, & opera meritoria respiciunt; illa tamen habent rationem principij in sacra doctrina, & difficiliora sunt: hæc vero habent rationem conclusionis, nec peculiariter præferunt difficultatem, suppositis articulis de Deo, tanquam principijs. Si enim supponamus eam, qui dixit Ioan. 14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, fuisse Filium Dei incarnatum*, optimè, & facillime colligimus, dilectionem Dei esse apud Deum meritoriam, & sic de alijs. Scriptura igitur, & fides nostra non indiget defensione, aut declaratione quoad conclusiones, quas colligit; sed quoad principia, ex quibus deducit: cumque principia sint articuli de Deo secundum se, aut de Deo incarnato: conclusiones verò, de nostris operibus meritorijs, ut dictum est; consequitur subiectum Theologiæ, quæ in defensione fidei versatur, non esse actum meritorium, sed Deum.

Tertio

De Theologia tertio modo.

7. Secunda pars sententiæ de Theologia secundo modo. Ratio secunda pars.

Ioan. 14.

Tertia pars de eadem Theologia secundum modum.
Ratio tertia pars.
 Tercio denique asserit, subiectum Theologiæ hoc modo non esse Deum sub ratione absoluta, quia Deus est, sed sub ratione determinata, & respectu Saluatoris: ita tradit in ea q. 5. n. 16. & 17. Confirmat autem hac ratione. Idem est subiectum Theologiæ hoc modo sumptæ, & ipsius fidei: idem enim est subiectum alicuius habitus, & conclusionis, quam habitus deducit, conclusio autem, quæ deducit habitus Theologiæ hoc modo est ipsa articulus fidei: idem ergo est subiectum Theologiæ, & articulus fidei: sed in articulis fidei Deus non est subiectum, non sub ratione absoluta, sed sub determinata. Vt enim dixerat qu. 1. num. 12. Deus non est subiectum fidei sub ratione scibilis, sub qua multa possunt de ipso demonstrari: alioquin aliquis articulus fidei viatori posset esse evidens: De Deo autem sub ratione absoluta, quia Deus est, multa possunt demonstrari, ut quod sit unus, intelligens, omnipotens, &c. Quare Deus sub ratione absoluta non est subiectum fidei: ergo neque Theologiæ.

Postremo Deum esse subiectum Theologiæ secundo modo acceptæ sub ratione Saluatoris, probat nu. 17. illius q. 5. Primum, quia hæc ratio primarie cadit sub fide: in omni enim statu fuit fides Dei saluatoris: tum etiam, quia sub hac ratione continentur multa alia mysteria. Ad hæc, sub ea ratione Deus est subiectum fidei articulum, sub qua præsertim habet ordinem ad opus meritum, eo quod principia per se habent habitudinem ad conclusiones: articuli autem fidei sunt principia respectu eorum, quæ in sacra Scriptura concluduntur de opere merito. Vt superius dictum est: quare quod est subiectum fidei articulum, debet habere habitudinem ad opus meritum: Deus autem potius sub ratione saluatoris, quam sub alia, habet hunc ordinem: ergo sub illa ratione debet esse subiectum: posteriore minorem probat ipse Durandus ratione quadam, quam consulo prætermitto.

CAP. III.

Consuetudine sententia Durandi.

Prima pars sententia Durandi.
 Hanc opinionem sigillatim refellere ex ipsius Durandi principiis, non erit difficile: admissa ergo illa Theologiæ diuisione, saltem apparet, quod primo docet, nimirum subiectum Theologiæ primo: & tertio modo esse actum meritum: si enim sermo sit de Theologia primo modo, hoc est, de fidei mysteriis, quæ in Scriptura, aut alio modo tradita sunt, conditiones subiecti ab ipso etiam Durando initio assignatæ non possunt in actum meritum contineri: quoniam de ratione subiecti non est id, quod ipse in primæ ratione dixit, scilicet esse finem proximum scientiæ: sed ut in secunda ratione docuit, & supra notauimus, ea est conditio subiecti, ut cetera omnia ei tribuantur, & ipsum quodammodo respiciant: quamvis ergo actus meritorius esset finis proximus Theologiæ primo modo: si tamen non est id, cui cetera omnia attribuantur, sed hoc potius est Deus, non erit subiectum Theologiæ actus meritorius, sed Deus: atqui actus meritorius cetera omnia non tribuitur: nam mysterium Trinitatis non respicit actum meritum tanquam subiectum, etiam si credere hoc mysterium, meritum sit, potius Trinitati, quæ proponitur nobis cre-

Videtur in 1. part. Tom. 1.

denda tribuitur actus meritorius, quia est auctor illius: ergo non actus meritorius, sed Deus habet illam primam conditionem subiecti.

Præterea ex eo quod mysterium incarnationis proponatur, ut regula actus meritorij, actus ipse non debet comparari, ut subiectum cum mysterio incarnationis, sed potius contra. Quo fit etiam, ut Theologia tertio modo non habeat pro subiecto actum meritum, ut falso quoque putauit Durandus: quia siue ex articulis fidei sequatur quid speculatiuum, siue practicum, eadem ratio huius esse debet, atque Theologiæ primo modo acceptæ, ut etiam ipse fateretur: cum ergo iam probatum sit, subiectum Theologiæ primo modo, non esse actum meritum, sed Deum, sic etiam de Theologia tertio modo dicendum est.

Secundum quod asserit Durandus, nempe subiectum Theologiæ secundo modo non esse actum meritum, sed Deum, etiam si verum sit, doctrinæ tamen ipsius iam traditæ non satis consonat: si enim subiectum Theologiæ primo modo nimirum pro fidei mysteriis, est actus meritorius, non Deus; idem erit Theologiæ secundo modo, quæ eadem mysteria defendit: primum quidem, quia defensio, & declaratio non tantum est necessaria, ut ipse putauit, articulis de Deo secundum se, & de Deo incarnato, sed etiam articulis iustificationis, meritorum, & sacramentorum, contra quos non pauciores errores, quæ contra alios fuerunt, & indies oriri possunt: ergo si fides habet actum meritum pro subiecto, defensio illius eundem habebit. Quocirca licet concedamus Durando, ea mysteria, quæ de iustificatione & meritis habemus esse conclusiones articulum, quos de Deo secundum se, & incarnato credimus; difficultas nihilominus erit, non solum in ipsis articulis, sed etiam in conclusionibus de iustificatione, & meritis inde deductis: quod sine controversia non sit, quia ratione Dominus in Scriptura tradidit, quæ ad rationem meriti, & iustificationis pertinent. Quæ de causâ quidam admittentes articulos de Deo, & Scripturam ipsam, multa prauè intellecta de iustificatione, & meritis docuerunt. Deinde dici non potest, articulos omnes de Deo esse principia articulum de meritis, & iustificatione, hi enim, & ceteri omnes solum videntur supponere, & Deum esse, & eos articulos nobis tradidisse. Mysterium verò Trinitatis, & incarnationis quoad omnia, non videntur supponi, tanquam principia, ut putauit Durandus.

Tertium denique quod dixit, nec speciem probabilitatis videtur habere; nam concedamus ei idem esse subiectum articulum fidei, qui defensione indigent, & Theologiæ secundo modo acceptæ: demus etiam Theologiæ eo modo versari solam circa articulos de Deo secundum se, & de Deo incarnato: quia his solum defensio necessaria sit, ut ipse contendit: ob id tamen non cogimus, nec possumus dicere, Deum non sub ratione Dei, sed sub ratione determinata Saluatoris, esse subiectum illius habitus: subiectum enim alicuius habitus, ut supra diximus ex eodem Durando, illud est, cui tribuuntur, aut de quo dicuntur cetera, circa quæ habitus ille versatur, atque in complexum aliquid est: huiusmodi autem est Deus sub ratione Dei, hoc est sub ratione primi entis, quod nomine, Deus, & multis alijs significamus: cum verò dico sub ratione Dei, non est intelligenda ea ratio, à qua

D 3

nomén

Refellitur, secunda pars prima ratione.

Secunda ratio.

Tertia pars refellitur. Deus sub ratione Dei, non sub ratione saluatoris est subiectum Theologiæ.